

bil, kar pa le kažejo njegovi zapiski, če bi se bil naloge lotil precej prej, vendarle povedal kaj več (z večjo globino in z manjšo nostalgijo).

MIROSLAV KOŠUTA, SELIVCI

V literarni produkciji v zadnjih nekaj letih na Tržaškem zavzema poezija Mirosława Košute vidno mesto, saj je avtor v dobrem letu objavil dvojce pesniških zbirk — Pričevanje in sedaj Selivce*, kar logično nadaljuje že prej zastavljeno avtorjevo poetiko (Morje brez obale 1963, Pesmi in zapiski 1969, Tržaške pesmi 1973). Selivci so že po svojem podnaslovu »songi iz gledaliških del in preproste pesmi« vsaj deloma vsebinsko opredeljeni, vendar ne gre zamolčati njihove vsebinske (tematske) navezanosti na širši pesnikov opus, na tiste pobude, ki jih slej ko prej pogojuje tudi dokaj razvidna narodnostna, ekstenzialna in jezikovna stiska, z dobršno mero upora, protesta, opomina, a tudi osebne intime.

Zbirka je kompozicijsko razdeljena v pet ciklov; v dva cikla songov in tri cikle pesmi: o kruhu in krvi, o dveh in o selitvah, kar v bistvu govori o enem samem kompozicijskem »prelomu« — med songi in pesmimi. Programski tekst Pregarjanje — o človeku »zveri in lovni živali« uvaja v zbirko protestno poanto, ki je v Songih z odra (uglasbila sta jih Ivan Mignozzi in Aleksander Vodopivec) na meji nacionalne samozaščite, razkrivanja (ne)resnice in (ne)pravice, hierarhične strukture sveta, s spretno ironijo in satiro uperjena v oblastniško, sprenevedajočo se politiko (Kdo je bil kdo), fašizem, kot opomin in vest osebne identitete, ravnovesja in notranje svobode (Zaključni koral, Pripeljali so nas, Rodiš

se samo enkrat). V tekstih Pesem lažnih slepcev, Ronina pesem, Duet Rone in Kristofa, Dva bregova in Veliki nori ples se avtorjeva izpovedna naravnost nadaljuje v oblikovanju socialne in eksistencialne tematike, ki se zaključuje v prvem ciklu vse prej kot optimistično. Ves cikel Songi z odra ima tudi prikrito agitacijsko funkcijo, v skladu z naravo javnih oblik izvajanja, kjer se ideja razvidneje, jasneje in prodorneje izraža, kot bi se nemara v »nemanifestativni« obliki — v zgolj tiskani besedi. Zato tu — v zbirki — niti ni razviden celoten kontekst songov, njihova »efektnost« in odmevnost v pevski predstavitvi, v medigri, skratka, v dramatični funkciji, česar ne smemo prezreti.

Songi s ceste aktualizirajo že skoraj povsem (razen prvega, Mrtva postaja) intimno-ljubezensko tematiko — ljubezen kot spreminjanje intenzivnosti odnosov med moškim in žensko, razpad zveze, prostitucija (Engele bengele, Pesem o skušnjavah) do končnega (samo)zavedanja (Človek brez glave). Tudi v drugem ciklu je Košutov jezik aktualističen, programski, skorajda moralističen, ne da bi idejo »prekril« z večjim jezikovnim artizmom, simboli, skratka, večjo stopnjo literarnosti, estetskosti. Songi takega artizma očitno ne prenesejo, ker je njihova osrednja funkcija predvsem povedna (idejna).

Preostali trije cikli: Pesmi o kruhu in krvi, Pesmi o dveh in Pesmi o selitvah ne prinašajo enotne tematike, marveč je le-ta razpeta med spomin-skim dokumentom (Stričeva murva), svetovnim delavskim gibanjem (Prvomajski pozdrav [1974]), zaupanjem v človeka in človeštvo (In vendar), motiviko smrti (Pribit v smrt, Ne leti, globlica, Vietnamska pravljica, Sledi lovcev, Upornik brez upanja), vezi med moškim in žensko (Jerebica v gmajni, Obkoljena, Ulica sledov, Vabilo za hip, Razpadanje dneva), do motivov o izgubljanju notranje identitete (Kockar,

* Mirosław Košuta, Selivci, Založništvo tržaškega tiska 1977, likovna obdelava in oprema Klavdij Palčič, str. 86

Vrnitev), »popotovanj« znotraj človekovih življenjskih dob (Gozd brez konca, Znamenje v polju, Nedoumljivi šepet, Trava rase, zeleni, Selivci).

Poetika Miroslava Košute temelji na prvinah dokaj tradicionalnega humanističnega antropocentrizma, etosa, idejne svobode in avtentičnosti, kar jo skoraj v celoti zavezuje njeni izpovedno-idejni tipiki. V songih je ta del Košutove poezije pomensko odprt in

jasen, polemično zaostren, medtem ko izrablja estetsko funkcijo poezije (arhizem, metaforika) bolj v drugotni funkciji (zlasti v drugem delu) — v »preprostih pesmih«. V tej funkciji se Košutov jezik kaže ponekod blizu tipu ljudske poezije (Trava rase, zeleni), nikdar pa ne prodre globlje v svet metaforike (ta bi nemara obogatila in poglobila sicer raznovrstno motiviko).

Marijan Zlobec

Žarko
Petan

Aforizmi

Samo politične ocene dohajajo cene.

Zdrava družba prenese tudi bolno kritiko.

Čim višji je položaj, tem globlji je prepad.

Smrt — premiera brez repriz!

Ostareli satiriki grizejo z zobmi socialnega zavarovanja.

Imam samo prvih petdeset odstotkov moralno-političnih kvalifikacij.

Zdomec je človek, ki ima dom v tujini, vikend pa v domovini.

Delegati so zbor, ki poje enoglasno samo takrat, kadar molči.

Lenuharji ne puščajo za seboj prstnih odtisov.

Življenje je postalo tako nevarno, da si človek ne bi smel odpeti varnostnega pasu niti takrat, ko izstopi iz avtomobila.

Življenje je dirka z različnimi starti in enakimi cilji.

Bog je ustvaril svet v šestih dneh, Shakespeare je opravil enako delo resda v nekaj letih, ampak zato mi je njegov svet bolj všeč.

Ženski dekolte je največkrat podoben izložbi, v kateri je razstavljeno blago, ki ga v trgovini ni moč dobiti.